

องค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยผ่านความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการ

จิตอุษา ชันทอง¹ และวสันต์ สกฤตกิจกาญจน์²

¹สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²สาขาวิชาธุรกิจเพื่อสังคม คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์การแห่งการเรียนรู้ ความได้เปรียบในการแข่งขัน ความสามารถของผู้ประกอบการ และผลการดำเนินงานขององค์การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย 2) ศึกษาความได้เปรียบในการแข่งขัน และความสามารถของผู้ประกอบการสามารถเป็นบทบาทการส่งอิทธิพลผ่าน (Mediating role) ระหว่างตัวแปรองค์การแห่งการเรียนรู้ และผลการดำเนินงานขององค์การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย และ 3) ทดสอบตัวแบบเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีต่อผลการดำเนินงานในบริบทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ค่า t-value เกิน 1.96 โดยการทดสอบตัวแบบแสดงให้เห็นว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วนการทดสอบตัวแปรความได้เปรียบในการแข่งขัน และความสามารถของผู้ประกอบการ มีบทบาทการส่งอิทธิพลผ่านระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้และผลการดำเนินงานขององค์การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแปรด้านองค์การแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ความสามารถของผู้ประกอบการ และผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย 2) ความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการก็มีผลกระทบทางตรงต่อผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย นอกจากนี้องค์การแห่งการเรียนรู้ยังมีผลกระทบทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานเช่นกัน 3) การทดสอบตัวแบบดังกล่าวสามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแสดงให้เห็นว่าองค์การแห่งการเรียนรู้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยผ่านความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการได้อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: องค์การแห่งการเรียนรู้ ความได้เปรียบในการแข่งขัน ความสามารถของผู้ประกอบการ

How Being a Learning Organization Affects the Performance of Thai SMEs: The Mediating Role of Competitive Advantage and Entrepreneurial Ability

Jitusa Khanthong¹ and Wasan Sakulkijkarn²

¹Accounting Programs Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University

²Business for Society Programs Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University

Abstract

The objectives of this study were: first, to determine the relationships between the level of being a learning organization with the competitive advantage, the entrepreneurial ability, and the performance of Thai SMEs; second, to examine if competitive advantage and entrepreneurial ability play a mediating role between the variable of level of being a learning organization and Thai SMEs' performance; and finally, to test a proposed model to explain the relationships among level of being a learning organization, competitive advantage, entrepreneurial ability, and performance of SMEs through an empirical examination. In the analysis, the researcher performed path coefficients on targeted group by using t-value over 1.96. In order to test whether the level of being a learning organization played a mediating role with competitive advantage and entrepreneurial ability on Thai SMEs' performance, the result indicates that variables do show significant differences at a mediating level in the relationship between variables.

It is concluded that 1) The correlations between the variables of level of being a learning organization, competitive advantage, entrepreneurial ability, and performance of Thai SMEs are significant. The result from path analysis showed that the level of being a learning organization has a direct effect on competitive advantage, entrepreneurial ability, and performance. 2) Competitive advantage and entrepreneurial ability do have direct effects on Thai SMEs' performance. Besides, level of being a learning organization has an indirect effect on Thai SMEs' performance. 3) Testing of the model could explain a causal relationship between these variables. This means that being a learning organization, together with the mediating role of competitive advantage and entrepreneurial ability, can significantly improve Thai SMEs' performance results.

Keywords: Learning organization, Competitive advantage, Entrepreneurial ability

Received: 28 September 2018

Revised: 22 October 2018

Accepted: 29 October 2018

บทนำ

ในยุคปัจจุบันนี้ หรือที่เรียกว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายด้าน ๆ เช่น การคมนาคมขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร สามารถทำได้โดยง่ายไม่ว่าจะเป็นการติดต่อระหว่างภูมิภาค ระหว่างประเทศ หรือระหว่างทวีป เนื่องจากวิวัฒนาการ ความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ จนทำให้ระยะทางไม่เป็นอุปสรรคต่อการติดต่อสื่อสารอีกต่อไป ทำให้โลกเล็กลงจนกลายเป็นหมู่บ้านโลก (Global Village) หรือกลายเป็น “โลกไร้พรมแดน” ซึ่งการเปิดกว้างของข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลให้รูปแบบการใช้ชีวิต แนวคิด ทักษะคติ ฯลฯ ของคนในสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามไปด้วย ภาคธุรกิจจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป หลายกลุ่มประเทศมีความพยายามในการรวมตัวกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งและทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ มากขึ้น ซึ่งประเทศไทยเองได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งนำไปสู่การเปิดเสรีทางการค้า ดังนั้นนอกเหนือจากการแข่งขันภายในประเทศแล้ว ประเทศในกลุ่มอาเซียนยังสามารถเข้ามาแข่งขันในประเทศไทยได้อย่างเสรีมากขึ้น การรวมตัวนี้จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การแข่งขันสูงขึ้น ทั้งการแข่งขันระหว่างภูมิภาคและภายในภูมิภาคเดียวกัน

การที่องค์กรต่าง ๆ มีลักษณะเป็นระบบเปิดต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายนอก และการเปลี่ยนแปลงภายนอกส่งผลกระทบต่อองค์กร องค์กรจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวและทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้้องค์กรสามารถอยู่รอดได้และนำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยเฉพาะภาควิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ที่จำเป็นต้องหาทางอยู่รอดร่วมกัน เพื่อคงสถานประกอบการให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ โดยการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศและเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจน ใน พ.ศ. 2555 ประเทศไทยมีจำนวนวิสาหกิจรวมทั้งสิ้น 2,781,945 ราย ร้อยละ 98.50 เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การจ้างงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ร้อยละ 80.4 ของการจ้างงานรวมของประเทศ มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ร้อยละ 37.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ และมูลค่าการส่งออกของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ร้อยละ 28.82 ของมูลค่าการส่งออกรวมของประเทศ จึงถือได้ว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทในการเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556)

การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จะทำให้องค์การมีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ นำไปสู่การได้เปรียบทางการแข่งขัน และส่งผลในทางที่ดีต่อการดำเนินงานขององค์การ (Davenport & Prusak, 1999; Ellinger, Yang & Howton, 2002; Weldy, 2009; Jashapara, 1993; อภรณ์ ลำมะนา, จินดารัตน์ ปีมณี, นิตพงษ์ ส่งศรีโรจน์, 2554; สาโรจน์ แก้วอรุณ, 2553) จึงนับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การไปยังเป้าหมาย ซึ่ง Michael E. Porter เชื่อว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถ้ามีความสามารถเพิ่มผลผลิตของตนให้สูงขึ้นได้ ย่อมอยู่ในสภาพที่ได้เปรียบคู่แข่งได้ และหากหลาย ๆ วิสาหกิจในภาคอุตสาหกรรมมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ก็ย่อมส่งผลให้อุตสาหกรรมนั้น ๆ มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นเช่นกัน และหากหลาย ๆ อุตสาหกรรมในประเทศมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ก็จะนำไปสู่การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นได้ ซึ่งการรวมตัวของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการแข่งขันที่สูงขึ้นแล้ว ยังมีส่วนในการทำให้ตลาดใหญ่ขึ้นเป็นการเพิ่มโอกาสแก่ภาคธุรกิจมากขึ้นด้วยเช่นกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์การจะต้องสร้างความแข็งแกร่งหรือจุดแข็งเพื่อนำวิกฤตนี้กลับมาเป็นโอกาสให้แก่องค์การ โดยจากผลการศึกษาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกว่า 500 องค์การ พบว่าการเลิกกิจการมีสาเหตุสำคัญมาจากการขาดประสบการณ์ ขาดการวางแผนธุรกิจ ขาดความรู้ความสามารถด้านการจัดการ (Baumbach, 1988; Hatten, 2009) แนวคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้จึงเป็นแนวคิดที่สำคัญต่อทุกองค์การโดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการช่วยพัฒนา ปรับเปลี่ยนองค์การอย่างต่อเนื่อง และช่วยให้องค์การเกิดการพัฒนาผลการดำเนินงานความสามารถในการแข่งขัน และความสำเร็จขององค์การในที่สุด (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2548) หากจะเปรียบเทียบองค์การที่ไม่เรียนรู้ให้เห็นภาพได้ชัดอาจเปรียบได้กับสัตว์ต่าง ๆ ที่สูญพันธุ์ไป เช่น ไดโนเสาร์ ในขณะที่องค์การที่สามารถอยู่รอดได้ คือ องค์การที่ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เปรียบเหมือนแมลงต่าง ๆ ที่สามารถปรับตัวได้ เรียนรู้ที่จะดัดแปลงร่างกายและวิธีคิด จึงดำรงเผ่าพันธุ์ไว้ได้นานกว่า (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2548)

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมพบว่า แนวคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดที่มีผู้ให้ความสนใจศึกษาจำนวนมาก รวมทั้งมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้ ความได้เปรียบในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานขององค์การ แต่ยังไม่พบว่ามีผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่เข้ามารองรับอย่างเป็นทางการว่าเป็นรูปธรรมว่าองค์การแห่งการเรียนรู้ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์การโดยมีความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการเป็นตัวแปรส่งผ่าน อีกทั้งยังไม่เคยมีการศึกษาตัวแปรความสามารถของผู้ประกอบการในบริบทของไทยมาก่อน จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยเพื่อเติมเต็มแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าว รวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ขององค์การแห่งการเรียนรู้ ความได้เปรียบในการแข่งขัน ความสามารถของผู้ประกอบการ และผลการดำเนินงานขององค์การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยที่มีอายุ 3 ปีขึ้นไป ในกลุ่มอุตสาหกรรมแรงงานเข้มข้น
2. เพื่อศึกษาว่าความได้เปรียบในการแข่งขัน และความสามารถของผู้ประกอบการ สามารถมีบทบาทการส่งอิทธิพลผ่าน (Mediating Role) ระหว่างตัวแปรองค์การแห่งการเรียนรู้ และผลการดำเนินงานขององค์การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยที่มีอายุ 3 ปีขึ้นไป ในกลุ่มอุตสาหกรรมแรงงานเข้มข้น
3. เพื่อทดสอบตัวแบบเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรองค์การแห่งการเรียนรู้ ความได้เปรียบในการแข่งขัน ความสามารถของผู้ประกอบการ ที่มีต่อผลการดำเนินงานในบริบทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยที่มีอายุ 3 ปีขึ้นไป ในกลุ่มอุตสาหกรรมแรงงานเข้มข้น โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการ ทายาทกิจการ หุ้นส่วนกิจการ และผู้บริหารระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายองค์การแทนผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งมีจำนวนบุคลากรไม่มากและไม่มีความสัมพันธ์เป็นลำดับชั้นที่ชัดเจนมากนัก องค์การในกลุ่มอุตสาหกรรมใช้แรงงานเข้มข้น ประกอบด้วย 3 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ การผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การผลิตรองเท้าและเครื่องหนัง และการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ โดยองค์การต้องมีอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปและยังดำเนินกิจการอยู่

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยนี้มีจำนวน 240 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยแบ่งตาม 3 ประเภทของอุตสาหกรรมใช้แรงงานเข้มข้น และใช้การเลือกตัวอย่างที่เป็นสัดส่วน การวิจัยนี้ใช้การประมวลผลด้วยตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) โดยควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 20 เท่าของจำนวน Observed Variable (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010 อ้างใน ธานินทร์ คิลป์จารุ, 2555) จึงจะเพียงพอต่อการประมวลผลด้วยตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง การวิจัยนี้ประกอบด้วย Observed Variable จำนวน 12 ตัวแปร และควรมีจำนวนตัวอย่างเป็น 20 เท่าของจำนวน Observed Variable จึงเท่ากับ 240 ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. **ตัวแปรต้น** ได้แก่ องค์การแห่งการเรียนรู้
2. **ตัวแปรตาม** ได้แก่ ผลการดำเนินงานขององค์การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย
3. **ตัวแปรส่งผ่าน** ได้แก่ ความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการ

สมมติฐานของการวิจัย

ด้านอิทธิพลทางตรง

- สมมติฐานที่ 1: องค์การแห่งการเรียนรู้ ส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์การ
- สมมติฐานที่ 2: องค์การแห่งการเรียนรู้ ส่งผลทางบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน
- สมมติฐานที่ 3: ความได้เปรียบในการแข่งขัน ส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์การ
- สมมติฐานที่ 4: องค์การแห่งการเรียนรู้ ส่งผลทางบวกต่อความสามารถของผู้ประกอบการ
- สมมติฐานที่ 5: ความสามารถของผู้ประกอบการ ส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์การ
- สมมติฐานที่ 6: ความสามารถของผู้ประกอบการ ส่งผลทางบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน

ด้านอิทธิพลทางอ้อม

- สมมติฐานที่ 7: องค์การแห่งการเรียนรู้ ส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์การ โดยผ่านการเพิ่มขึ้นของความได้เปรียบในการแข่งขัน
- สมมติฐานที่ 8: องค์การแห่งการเรียนรู้ ส่งผลทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์การ โดยผ่านการเพิ่มขึ้นของความสามารถของผู้ประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การทดสอบและพัฒนาเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถามจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การแห่งการเรียนรู้ ความได้เปรียบในการแข่งขัน ความสามารถของผู้ประกอบการ และผลการดำเนินงานขององค์การเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาในด้านความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย และนำมาหาความเที่ยงตรง ความชัดเจนของข้อคำถาม และความน่าเชื่อถือ ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) และคัดเลือกข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่าหรือเท่ากับ 0.05 โดยทุกข้อคำถามสามารถคำนวณได้ และมีค่ามากกว่า .50 ขึ้นไป ถือว่าแบบสอบถามชุดนี้วัดตรงตามจุดประสงค์งานวิจัย

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ Cronbach's Alpha พบว่ามีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าตัววัดหรือคุณลักษณะ (Attributes) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีความเชื่อมั่นน่าเชื่อถือที่จะใช้ศึกษา (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2550) การทดสอบจากข้อคำถามที่ได้ปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญจะได้นำไปทดสอบจำนวน 50 ตัวอย่าง ผลการทดสอบจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา สำหรับตัวแปรอันประกอบด้วย องค์การแห่งการเรียนรู้ (ด้านการเรียนรู้ขององค์การ 0.93 ด้านลักษณะขององค์การ 0.77 และด้านการจัดการความรู้ 0.95) ความได้เปรียบในการแข่งขัน (ด้านต้นทุน 0.76 ด้านผลิตภัณฑ์ 0.88 และด้านบริการ 0.82) ความสามารถของผู้ประกอบการ (ความเป็นตัวของตัวเอง 0.76 ความมีนวัตกรรม 0.84 ความกล้าเสี่ยง 0.91 ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ 0.71 และความแกร่งในการแข่งขัน 0.88) และผลการดำเนินงานขององค์การ (ผลการดำเนินการด้านการเงิน 0.87 และกระบวนการภายใน 0.75) จากผลการทดสอบแสดงว่าตัววัดหรือคุณลักษณะ (Attributes) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีความเชื่อมั่นน่าเชื่อถือที่จะใช้ทำการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อตอบวัตถุประสงค์และทดสอบสมมติฐานการวิจัย มีการประมวลผล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) และค่าคะแนนมาตรฐาน (Z-score)

2. วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวแบบการวัดในแต่ละองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

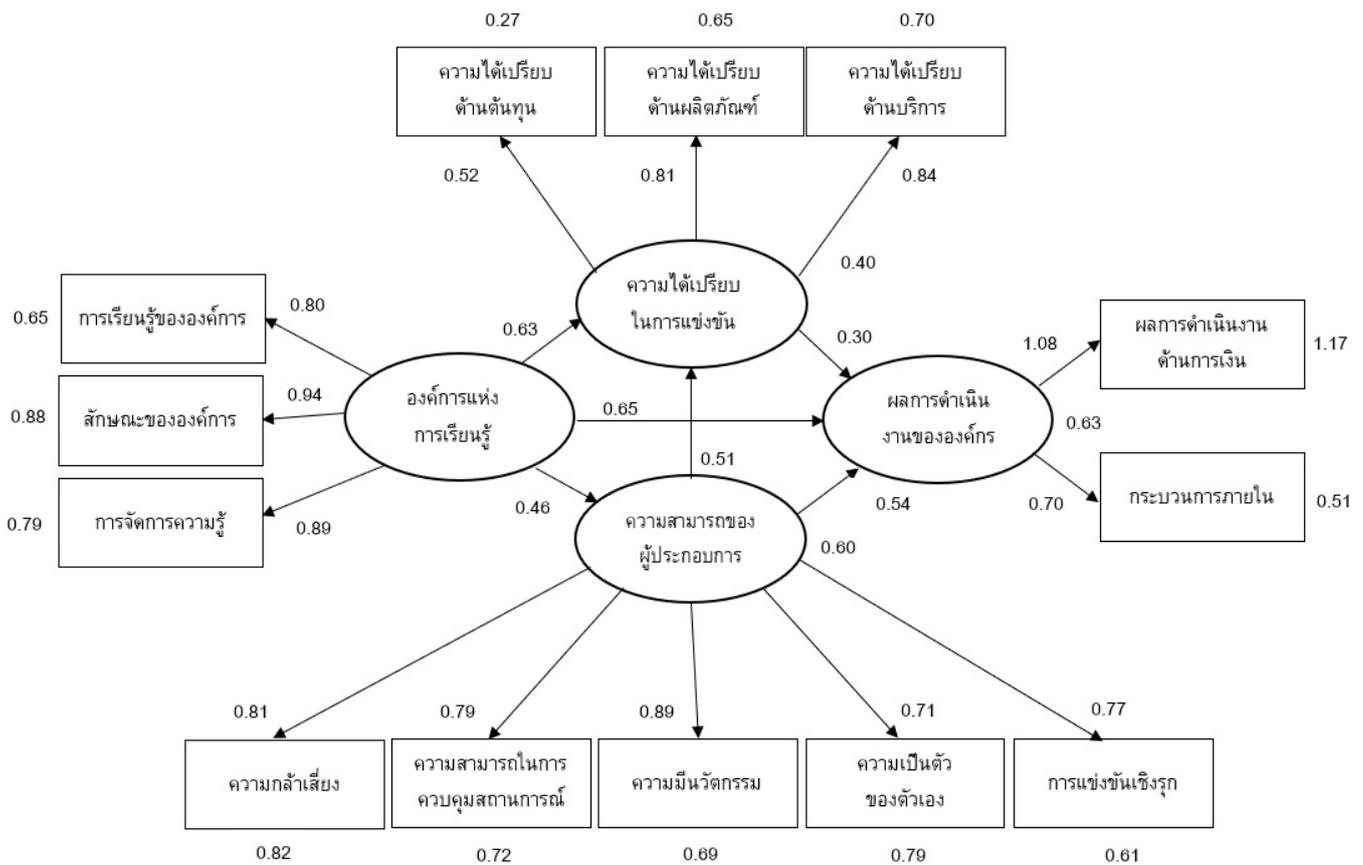
3. ทดสอบตัวแบบจำลองสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model Analysis) ในการทดสอบแบบจำลอง และสมมติฐานการวิจัย เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยอาศัยตัวแบบเชิงเหตุผล จากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ชัดเจนเพื่อตรวจสอบว่า ข้อมูลตรงกับการสร้างความสัมพันธ์ตามทฤษฎีหรือไม่ (ดำรงค์ วัฒนา, 2542) โดยการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างเพื่อตรวจสอบตัวแบบสมมติฐาน

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (Model Evaluation) เป็นการประเมินผลความถูกต้องของตัวแบบ โดยประเมิน 2 ส่วน คือ 1) ประเมินความกลมกลืนของตัวแบบแบบข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) 2) ประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญของตัวแบบ (Component Fit Measure) โดยการประเมินในส่วนนี้จะนำไปสู่การพัฒนาตัวแบบต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรองค์การ แห่งการเรียนรู้ ความได้เปรียบในการแข่งขัน ความสามารถของผู้ประกอบการ และผลการดำเนินงานวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ด้วยการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM) โดยแบ่ง การวิเคราะห์ออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการวิเคราะห์ตัวแบบตามแนวคิด ทฤษฎี และสมมุติฐาน โดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนได้ตัวแบบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่าค่า $GFI = 0.975$ แสดงตัวแบบ มีความกลมกลืนกับข้อมูลประจักษ์สูงมาก $NFI = 0.978$ แสดงตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูล ประจักษ์สูง $CFI = 0.992$ แสดงตัวแบบมีความกลมกลืนกับข้อมูลประจักษ์สูงมาก $RMSEA = 0.05551$ แสดงว่ามีความกลมกลืนอย่างแท้จริง $Chi-square/df = 1.598$ แสดงตัวแบบมีความกลมกลืนกับ ข้อมูลประจักษ์เป็นอย่างมาก ตัวแปรองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยเหตุทุกตัวสามารถอธิบายตัวแปร องค์ประกอบที่เป็นผลลัพธ์ คือผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ร้อยละ 63 $R^2 = 0.63$ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยผ่านความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการ

ผลการปรับแก้ตัวแบบจนทำให้เกิดตัวแบบหลัก (Model) จากกลุ่มตัวอย่างผู้มีลักษณะตัวอย่างดังนี้

1. ตัวแบบมีความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่ตัวแปร
2. ตัวแบบมีตัวแปรแฝงภายในที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 6 คู่ ดังต่อไปนี้ 1. องค์การแห่งการเรียนรู้และความได้เปรียบในการแข่งขัน ($R^2 = 0.65$) 2. องค์การแห่งการเรียนรู้และความสามารถของผู้ประกอบการ ($R^2 = 0.46$) 3. องค์การแห่งการเรียนรู้และผลการดำเนินงานขององค์กร ($R^2 = 0.65$) 4. ความได้เปรียบในการและความสามารถของผู้ประกอบการ ($R^2 = 0.51$) 5. ความได้เปรียบในการแข่งขันและผลการดำเนินงานขององค์กร ($R^2 = 0.30$) และ 6. ความสามารถของผู้ประกอบการและผลการดำเนินงานขององค์กร ($R^2 = 0.54$)

3. ตัวแปรองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยเหตุทุกตัวสามารถอธิบายปัจจัยที่เป็นผลลัพธ์ คือ ผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ได้ระดับร้อยละ 63 ($R^2 = 0.63$)

4. ผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยได้รับอิทธิพลรวมและอิทธิพลทางตรงมาจากปัจจัยเหตุด้านองค์การแห่งการเรียนรู้มากที่สุด

5. ผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากปัจจัยเหตุด้านความสามารถของผู้ประกอบการมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์จากความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากตัวแปรองค์ประกอบภายในตัวแบบ (Model) จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ตัวแปรองค์ประกอบด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรองค์ประกอบอันประกอบไปด้วยความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการ ร่วมกับตัวแปรองค์ประกอบด้านผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในการอธิบายตัวแบบได้มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแบบหลักจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลลัพธ์ขององค์การแห่งการเรียนรู้รับอิทธิพลรวมมากที่สุด (TE) และอิทธิพลทางตรง (DE) มาจากปัจจัยเหตุด้านความได้เปรียบในการแข่งขันมากที่สุด และได้รับอิทธิพลทางอ้อม (IE) จากปัจจัยเหตุด้านความสามารถของผู้ประกอบการมากที่สุด โดยน้ำหนักของค่าอิทธิพลดังกล่าวสอดคล้องกันระหว่างข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าอิทธิพลของตัวแปรเหตุไปยังตัวแปรผลของตัวแบบ (Model)

ตัวแปรผล/ตัวแปรเหตุ	ผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย		
	กลุ่มตัวอย่าง		
	DE	IE	TE
องค์การแห่งการเรียนรู้	0.31	0.25	0.56
ความได้เปรียบในการแข่งขัน	0.49	0.00	0.49
ความสามารถของผู้ประกอบการ	0.21	0.31	0.52

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างตัวแบบที่ใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างกันในเรื่องของอิทธิพลโดยตรงต่อผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยซึ่งให้น้ำหนักไปที่ความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นอันดับแรกสำหรับอิทธิพลทางอ้อมต่อผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยนั้น ผลจากกลุ่มตัวอย่างแสดงถึงความสามารถของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางอ้อมมาเป็นอันดับแรก

ผลการวิจัยนี้สนับสนุนว่า ผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยนั้นควรให้น้ำหนักกับองค์การแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากมีอิทธิพลรวมต่อผลลัพธ์ของ

การดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยมากที่สุด ขณะเดียวกันต้องส่งเสริมพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการขององค์การให้มากขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่สนับสนุนทางอ้อมที่สำคัญที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ของการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยเป็นอย่างดี การพิจารณาความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะใช้ดัชนีชี้วัดจำนวน 10 ดัชนี เช่น p, GFI, AGFI, CFI, PNFI, RMSEA และ CIMIN/df เมื่อพิจารณาในภาพรวมของแต่ละตัวแบบแยกตามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า Model ที่วัดกับกลุ่มตัวอย่าง มีดัชนีวัดความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านเกณฑ์ จำนวน 10 ดัชนี ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์: หลังปรับค่า M.I.

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์ การพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการ วิเคราะห์
Chi-square (X^2)	$p > 0.05$	0.071	✓
Chi-square /DF (CIMIN/df)	< 2.00	1.598	✓
Goodness of Fit Index: GFI	> 0.90	0.975	✓
Root Mean Square Residual: RMR	< 0.05	0.028	✓
Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA	< 0.08	0.051	✓
Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI	> 0.90	0.936	✓
Normal Fit Index: NFI	> 0.90	0.978	✓
Comparative Fit Index: CFI	> 0.90	0.992	✓
Parsimonious Normed Fit Index: PNFI	0–1 (1=perfect fit)	0.489	✓
Akaike Information Criterion: AIC	$< \text{saturated model}$	✓	✓

ส่วนผลการวิจัยที่แสดงว่าผลลัพธ์ของการใช้องค์การแห่งการเรียนรู้นั้นควรให้หน้าหนักกับการพัฒนาลักษณะองค์การมากที่สุด เนื่องจากมีอิทธิพลโดยตรงกับผลลัพธ์ของผลการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยที่ว่าความได้เปรียบในการแข่งขันและความสามารถของผู้ประกอบการเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ ในการผลักดันให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ ขณะเดียวกันต้องส่งเสริมพัฒนาความสามารถของผู้ประกอบการขององค์การให้มากขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่สนับสนุนทางอ้อมที่สำคัญที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ของการดำเนินงานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยที่ว่าความสามารถของผู้ประกอบการทำกิจกรรมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้ความสำคัญกับองค์การแห่งการเรียนรู้ในแต่ละด้าน เช่น การเรียนรู้องค์การ ลักษณะขององค์การ และการจัดการความรู้ เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยเป็นธุรกิจที่มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศ และใช้เงินทุนในจำนวนต่ำกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในภูมิภาคและระดับประเทศ ช่วยให้เกิดการสร้างงาน สร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ เป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุน และเชื่อมโยงกันเป็นกิจกรรมขนาดใหญ่ ดังนั้น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ 1 สรุปได้ว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับองค์การแห่งการเรียนรู้ และมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้ตลอดเวลา มีการปรับเปลี่ยนองค์การให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ การส่งเสริมให้บุคลากรในองค์การเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและต้องมีการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เกิดการเรียนรู้แก่บุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (2002) ที่อธิบายว่ากระบวนการในการสร้างความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้สะดวกต่อการค้นหาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ เผยแพร่ โดยการบริหารจัดการความรู้ให้เกิดคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อองค์การและสามารถพัฒนาความสามารถของบุคลากรให้ องค์การเพื่อนำมาใช้ให้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ส่วนอิทธิพลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pang-Lo, Wen-Chin & Chin-Hung (2004) ที่พบว่าความสามารถในการจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มากขึ้นจะมีผลกระทบอย่างมากในการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เมื่อมีการมุ่งเน้นการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในองค์การให้มากขึ้น กิจกรรมเองยิ่งมีผลการดำเนินงานมากขึ้นไปด้วย จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศกับองค์การประเภทต่าง ๆ จำนวนมากพบว่า แนวคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Herrera (2003) พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ในฐานะที่เป็นปัจจัยเร่งให้เกิดความสามารถในการแข่งขันขององค์การ ส่วนงานวิจัยของ Davis (2005) ที่ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์การแห่งการเรียนรู้กับความได้เปรียบในการแข่งขัน โดยจากการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ขั้นแปรและการวิเคราะห์ถดถอยพหุ พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ในทุกองค์ประกอบมีระดับความสัมพันธ์กับความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์การที่อยู่ในระดับสูง

นอกจากผลงานวิจัยข้างต้นแล้ว ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ 2 ปัจจัยด้านความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการยังมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล วณิชผล (2546) ที่พบว่า คุณลักษณะผู้ประกอบการด้านความสามารถในการแข่งขันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานขององค์การที่วัดผล

จากแนวโน้มทางด้านกำไร และงานวิจัยของหทัยกาญจน์ จันทะเสน (2549) ที่พบว่า ความสามารถของผู้ประกอบการสามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนอิทธิพลที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติพร วรฤทธิ์ (2550) ที่พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมและรายได้อยู่ในระดับมาก การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบความได้เปรียบทางการแข่งขันมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่วนปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการก็มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนิตสุภา ธรรมประมวล (2550) ที่พบว่า ความสามารถในการดำเนินงานของผู้ผู้มีอิทธิพลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันทางการตลาดในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนผลการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Davenport & Prusak, 1999; Ellinger, Yang & Howton, 2002; Weldy, 2009; Jashapara, 1993 ที่กล่าวว่า ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยเกิดผลการปฏิบัติงานขององค์การจะช่วยองค์การให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงิน และเพิ่มผลผลิตภาพองค์การ ตลอดจนความพึงพอใจของลูกค้า หรืออาจจะเป็นผลการปฏิบัติงานในรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น เทคนิคการทำงานรูปแบบใหม่ แนวความคิดใหม่ ซึ่งจัดเป็นผลการปฏิบัติงานในระยะยาวขององค์การ ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า เมื่อองค์การได้ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์การมีการเรียนรู้จากความผิดพลาดและความสำเร็จในอดีต ซึ่งจะทำให้องค์การมียอดขาย และผลกำไรที่สูงขึ้นทำให้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น ตลอดจนเกิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างแนวคิด นวัตกรรม หรือเทคนิคการทำงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. ระดับอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการพิจารณาจากปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงกว่าเป็นลำดับแรก เช่น ลักษณะขององค์การ ความได้เปรียบด้านผลิตภัณฑ์ และความมีนวัตกรรม เป็นต้น

2. ผู้ประกอบการควรมุ่งเน้นการพัฒนาความได้เปรียบด้านผลิตภัณฑ์ โดยการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเทคนิคการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานและเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการ นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจต่อไป

3. ผู้ประกอบการควรมุ่งเน้นความสำเร็จทางการตลาดหรือความสำเร็จในการดำเนินงานเพิ่มเติมในมิติอื่น ๆ เช่น การมุ่งเน้นทางการตลาด การบริหารงาน ลักษณะการแข่งขัน กลยุทธ์การตลาดมุ่งเน้นลูกค้า โดยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เกิดทักษะในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ใช้อุตสาหกรรมใช้แรงงานเข้มข้นเป็นตัวแทนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ประกอบด้วย 3 สาขาอุตสาหกรรมหลัก ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมการผลิตรองเท้าและเครื่องหนัง และอุตสาหกรรมการผลิต อัญมณีและเครื่องประดับ ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรขยายขอบเขตให้ครอบคลุมไปยังอุตสาหกรรมกลุ่มอื่น และควรขยายขอบเขตด้านพื้นที่ให้มีการกระจายตัวไปตามลักษณะทางภูมิศาสตร์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2. ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การประเมินด้วยระดับความคิดเห็น ซึ่งยากที่จะนำไปเปรียบเทียบได้อย่างถูกต้องจึงควรพัฒนาเกณฑ์แบบ Scorecard หรือใช้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเพื่อประเมินปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องมากขึ้น เช่น การวัดผลการดำเนินงานขององค์การด้วยรายได้และกำไร หรือใช้อัตราส่วนทางการเงินอื่น ๆ เช่น ROE ROA NPM เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชัชวาล วนิชผล. (2546). *คุณลักษณะของผู้ประกอบการและภูมิความรู้ความชำนาญที่มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ฐิติพร วรฤทธิ. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชีกับความได้เปรียบทางการแข่งขันและความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs. ในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ดำรงค์ วัฒนา. (2542). *สถิติประยุกต์: สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางรัฐประศาสนศาสตร์และรัฐศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง.

- พนิตสุภา ธรรมประมวล, (2550). *ความสำเร็จทางการตลาดสำหรับน้ำสมุนไพรพร้อมดื่ม: กรณีศึกษากลุ่มแปรรูปน้ำสมุนไพรพร้อมดื่ม ในภาคกลางของประเทศไทย* (ปริญญา นิพนธ์ปริญญาคุฏฐบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2548). *องค์การแห่งการเรียนรู้และการบริหารความรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อริยชน.
- สาโรจน์ แก้วอรุณ. (2553). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 4(1), 17-22.*
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2554). *แผนการส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2555-2559)*. สืบค้นจาก library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-008.pdf
- _____. (2556). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตุลาคม 2556*. สืบค้นจาก www.sme.go.th/upload/mod.../whitepaper-month-10-2556-20171024160625.pdf
- หทัยกาญจน์ จันทะเสน. (2549). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจประเภทการผลิตในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อาภรณ์ ลำมะนา, จินดารัตน์ ปิรมณี, และนิติพงษ์ ส่งศรีโรจน์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะองค์กรแห่งการเรียนรู้และผลการดำเนินงานของสาขาธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)*. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 3(1), 1-12.*
- Baumbach, C. M. (1988). *How to organize and operate a small business*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Davenport, T. H., & Prusak, L. (1999). *Working knowledge: How organizations manage what they know*. Boston: Harvard Business School Press.
- Davis, D. (2005). *The learning organization and its dimensions as key factors in firm performance* (Doctoral dissertation). University of Wisconsin-Madison, Wisconsin.
- Ellinger, A., Yang B., & Howton S. (2002). The relationship between the learning organization concept and firms' financial performance: An empirical assessment. *Human Resource Development Quarterly, 13(1), 5-29.*
- Hatten, T. (2009). *Small business management*. New York: Houghton Mifflin.

- Herrera, D. (2003). *A validation of the learning organization as a driver of performance improvement* (Doctoral dissertation). Capella University, Minnesota.
- Jashapara, A. (1993). The Competitive Learning Organization: A Quest for the Holy Grail. *Management Decision*, 31(8), 16–33.
- Marquardt, M. J. (2002). *Building the learning organization: Mastering the 5 elements for corporate learning* (2nd ed.). Palo Alto, CA: Davies-Black.
- Pang-Lo, L., Wen-Chin, C., & Chin-Hung T. (2004). An Empirical Study on the Industries. *Technovation*, 24(12), 971–977.
- Weldy, T. G. (2009). Learning organization and transfer: Strategies for improving performance. *The Learning Organization*, 16(1), 58–68.